

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Δημιουργός του σχεδίου

Ονοματεπώνυμο: Τοκμακίδου Ελπίς

Πατρώνυμο: Αριστείδης

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Π.Ε.70

1.1 Βαθμίδα εκπαίδευσης, τάξη, Θεματική Ενότητα στην οποία αφορά η Διδακτική Πρακτική:

Πρωτοβάθμια

Γ τάξη Δημοτικού Σχολείου

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «Ζούμε μαζί»

1.2 Τίτλος σχεδίου διδασκαλίας (Θέμα)

Παναγία, η μητέρα του Χριστού

1.3 Σκοπός & Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα του σχεδίου διδασκαλίας

Γενικός Σκοπός:

Το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας κινείται στο πλαίσιο της σταδιακής χαρτογράφησης και αναγνώρισης των βασικών εξωτερικών χαρακτηριστικών του κόσμου της θρησκείας (Ι.Ε.Π., 2014:23) καθώς βασική επιδίωξή του είναι η παροχή αφηγηματικών κυρίως στοιχείων, σε μια πορεία από την εικόνα και την παράσταση στο λόγο και τις αφηγήσεις του (Ι.Ε.Π., 2014:25) γύρω από το πρόσωπο της μητέρας του Θεανθρώπου.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Έχοντας ως σημείο εκκίνησης προσωπικά βιώματα και εμπειρίες οι μαθητές/τριες:

- Να έρθουν σε μια πρώτη γνωριμία και εξοικείωση με βιβλικές αφηγήσεις σχετικές με τον κόσμο της χριστιανικής θρησκείας και ειδικότερα αφηγήσεις που αφορούν στη Μητέρα του Θεανθρώπου
- Να γνωρίσουν το θαυμαστό γεγονός της γέννησης της Παναγίας και τα μέλη της οικογένειάς της, όπως και βασικούς σταθμούς της ζωής της μέσα από την εξοικείωσή τους με την επεξεργασία θρησκευτικών εικόνων αλλά και έργων τέχνης σχετικών με τη μορφή της μητέρας.
- Να αναγνωρίσουν -έστω διαισθητικά- τη σημαντική θέση της μητέρας σε μια οικογένεια και κατά αντιστοιχία τον ιδιαίτερο ρόλο της Παναγίας στην αντίληψη των Χριστιανών ότι ανήκουν στην οικογένεια του Χριστού.
- Να γνωρίσουν την εικόνα της Παναγίας σε διαφορετικούς πολιτισμούς και να έρθουν σε διαισθητική -έστω- επαφή με την μορφή της μητέρας του Θεού αλλά και γενικότερα της γυναίκας, έτσι όπως αυτή υποστηρίζεται σε διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις.

1.4 Εμπλεκόμενοι Στόχοι και Επάρκειες της Τάξης

Στα πλαίσια της 1^{ης} θεματικής ενότητας που προτείνεται για το μάθημα των Θρησκευτικών της Γ' τάξης του Δ.Σ. καταγράφονται ως βασικά θέματα διαπραγμάτευσης η αναγνώριση της αμοιβαιότητας στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των ατόμων και η ενεργοποίηση της σκέψης των μαθητών/τριών όσον αφορά το θέμα «Οι άλλοι και εγώ». Στην ίδια θεματική μπορεί επίσης να ενταχθεί και η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας, ως μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου εργασίας που κινείται γύρω από το θέμα της οικογένειας και των σχέσεων αλληλεγγύης, αγάπης και αλληλοπροσφοράς που αναπτύσσονται στους κόλπους της. Το σχέδιο διδασκαλίας θα μπορούσε να καλύπτει χρονικά το δεύτερο διδακτικό δίωρο της διαπραγμάτευσης του θέματος («ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Ζούμε μαζί») και να ακολουθεί δραστηριότητες στις οποίες αξιοποιείται μέρος από το προτεινόμενο «Διδακτικό Υλικό/Κείμενα Γ' τάξης» ([Ι.Ε.Π.](#), 2016:2-7) αλλά και ζωγραφίες ή φωτογραφικά πορträίτα των μαθητών/τριών στις οποίες εικονίζονται μέλη της οικογένειάς τους.

Βασική επιδίωξη του ευρύτερου σχεδίου εργασίας αποτελεί ο σχετικός προβληματισμός των μαθητών/τριών γύρω από το θέμα των διαπροσωπικών σχέσεων αλλά και η αίσθηση ότι «ανήκουν» σε πολλαπλές επιμέρους κοινότητες ατόμων όπως είναι «η κοινότητα της τάξης» ή «μια θρησκευτική κοινότητα».

Ειδικότερα όσον αφορά στο ΜτΘ το θέμα της οικογένειας αποτελεί ένα από τα βασικά θέματα διαπραγμάτευσης, το οποίο μπορεί να προσεγγιστεί από διαφορετικές οπτικές. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση το θέμα της οικογένειας και η μορφή της μητέρας του Χριστού μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για την αξιοποίηση των ενδιαφερόντων, των εικόνων και των παραστάσεων των μαθητών/τριών προκειμένου να έρθουν σε επαφή -στο μέτρο των δυνατοτήτων και των προσλαμβανουσών τους- με κρίσιμα θέματα της σχολικής θρησκευτικής αγωγής και γνωριμίας τους με στοιχεία της θρησκευτικής παράδοσης του τόπου τους αλλά και άλλων λαών ([Ι.Ε.Π.](#), 2016:5).

Ειδικότερα όσον αφορά τις ικανότητες, δεξιότητες, στάσεις, αξίες και διαθέσεις που αναμένεται να αναπτύξουν οι μαθητές/τριες της Γ' τάξης κατά την εμπλοκή τους με τις προτεινόμενες δραστηριότητες, αυτές εμπεριέχονται στις «Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος του Α' Κύκλου» που καταγράφονται στο κείμενο του Προγράμματος Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου ([Ι.Ε.Π.](#), 2016:44-46):

Α. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Αφηγούνται βιβλικές ιστορίες, αναγνωρίζουν πρόσωπα του Χριστιανισμού και συνειδητοποιούν τη σημασία τους για τη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους
- Συνειδητοποιούν την παρουσία της θρησκείας στη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων
- Συνειδητοποιούν ότι η θρησκεία μπορεί να φέρνει κοντά τους ανθρώπους
- Ανακαλύπτουν τον πλούτο και τις διαστάσεις των θρησκειών του κόσμου

Β. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Εξοικειώνονται με έργα τέχνης που εμπνέονται από τη θρησκευτική πίστη
- Συνειδητοποιούν τη σχέση των θρησκειών με τον πολιτισμό σε όλο τον κόσμο

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Εκφράζουν συναισθήματα, προσωπικές απόψεις και επιχειρήματα
- Αρχίζουν να αποδέχονται τον εαυτό τους και να αναπτύσσουν αυτοεκτίμηση
- Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους
- Καλλιεργούν την παρατηρητικότητα τους

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «εγώ και οι άλλοι»)

- Συναισθάνονται τη χαρά και την αξία του να ανήκεις σε μια κοινότητα-ομάδα
- Αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή
- Αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα

Ε. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Ανακαλύπτουν κοινές ανάγκες, επιθυμίες και χαρακτηριστικά σε όλα τα μέλη της σχολικής

κοινότητας

- Αναπτύσσουν ομαδικό πνεύμα και διαμορφώνουν την άποψη ότι όλοι έχουν τη θέση τους ως ισότιμα μέλη στην ομάδα της τάξης

ΣΤ. Ως προς τη συμμετοχή στη διδακτική διεργασία

- Παρατηρούν, ερευνούν, μελετούν και στοιχειωδώς κρίνουν και αξιολογούν εικόνες και δεδομένα

- Εκφράζουν προσωπικές ιδέες και σκέψεις πάνω στα ζητήματα που επεξεργάζονται στην τάξη

1.5 Προτεινόμενη Εκπαιδευτική Μέθοδος

Διδακτική Μέθοδος :

- Διαθεματική προσέγγιση (οι διδακτικοί στόχοι που αφορούν τη συγκρότηση της θρησκευτικής ταυτότητας και την καλλιέργεια του θρησκευτικού γραμματισμού των μαθητών/τριών της Γ' τάξης διαπλέκονται με στόχους εξάσκησης της προφορικής και γραπτής τους έκφρασης, προοπτική που μπορεί να συνδυαστεί και με σχετικές δράσεις φιλαναγνωσίας, ενασχόλησης με τις Τ.Π.Ε. και της Αισθητικής Αγωγής).

- Η ύπαρξη των ομάδων αποτελεί τη βασική μορφή οργάνωσης της τάξης. Ωστόσο υπάρχουν και δράσεις στις οποίες οι μαθητές/τριες της τάξης μπορούν εργαστούν ατομικά αλλά και να συνεργαστούν στην ολομέλεια της τάξης.

- Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το ρόλο του διευκολυντή-διαμεσολαβητή υιοθετώντας δράσεις και πρακτικές κατά τις οποίες οι πληροφορίες γύρω από τους γραμματισμούς (θρησκευτικός, γλωσσικός και των νέων τεχνολογιών) δεν αντιμετωπίζονται μόνο ως αντικείμενα αλλά και ως εργαλεία μάθησης. Έχει το ρόλο του συντονιστή της διδασκαλίας και φροντίζει για την ανάπτυξη ενός ευχάριστου και συνεργατικού κλίματος, δημιουργώντας προκλήσεις για συμμετοχή των μαθητών/τριών σε διερευνητικές και βιωματικές δράσεις, δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης, παιχνίδια και εργασίες με ψηφιακό υλικό προκαλώντας το ενδιαφέρον και την ενεργοποίησή τους.

Τεχνικές:

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ([Ι.Ε.Π.β](#),2016:102) παιγνιώδους και συμμετοχικού χαρακτήρα, γνωστές με τις φράσεις και τους όρους όπως «Κάνοντας θεολογία με τα παιδιά», «Goodly play» αλλά και «Μοτίβων έντεχνου συλλογισμού» (Artful thinking)/ «Διδάσκοντας μέσω της τέχνης» ([Ι.Ε.Π.β](#), 2016: 128-130) επιλέγονται κατά την αφήγηση των θρησκευτικών ιστοριών, χωρίς επιδίωξη ηθικής καθοδήγησης αφού η αξιοποίηση αφηγηματικών, συμβολικών, κοινωνικών κ.ά. εκφράσεων του θρησκευτικού λόγου έχει ως κυριότερη επιδίωξη την παροχή αφηγηματικών κυρίως στοιχείων (πρόσωπα, έθιμα, σύμβολα, παραδόσεις, ιστορία, μνημεία, κοινωνική και πολιτική ζωή) κατά τη σταδιακή χαρτογράφηση και εξοικείωση των μικρών μαθητών/τριών με τα βασικά εξωτερικά χαρακτηριστικά του θρησκευτικού φαινομένου ([Ι.Ε.Π.](#), 2016: 5).

Ειδικότερα όσον αφορά στον προγραμματισμό της διδασκαλίας αυτός σχεδιάστηκε στη λογική συμπλήρωσης ενός πίνακα τριών στηλών, όπως προτείνεται στο νέο Π.Σ. για το ΜτΘ (Προσδωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, Βασικά θέματα, Δραστηριότητες). Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας, τα περιεχόμενά του -όπως το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό- καταγράφονται συστηματικά κατά την αναλυτική περιγραφή των δραστηριοτήτων που ακολουθεί.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

2.1 Γενική Περιγραφή

Το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας αφορά δράσεις που κινούνται γύρω από την παρατήρηση και το σχολιασμό εικόνων (με την αξιοποίηση απλών λογισμικών παρουσίασης/εξάσκησης και του διαδικτύου), οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται μόνο ως μέσο μετάδοσης πληροφοριών αλλά

και ως χώρος παραγωγής νοημάτων (Κανατσούλη, 1996:124). Η προσέγγισή της εικόνας ως ένα οπτικό κείμενο που μπορεί να συμβάλλει στην εξήγηση ενός περιστατικού ή στο χαρακτηρισμό προσώπων και πραγμάτων, προϋποθέτει ένα διαφορετικό τρόπο αφήγησης αλλά και ανάγνωσης (Μενδρινού, 1988:146) στον οποίο παρακινούνται να μυηθούν οι μαθητές/τριες της Γ' τάξης μέσα από την ενεργητική εμπλοκή τους σε παιγνιώδεις δραστηριότητες. Στα παραπάνω έρχεται να συμβάλλει η χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου και η παράλληλη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, η οποία στα πλαίσια του σεναρίου αντιμετωπίζεται συχνά όχι μόνο ως μέσο γραμματισμού αλλά και ως αντικείμενο -ψηφιακού- γραμματισμού.

Περιγραφή δραστηριοτήτων:

Δραστηριότητα 1

Έχοντας ως στόχο την ενεργοποίηση της σκέψης των μαθητών/τριών σχετικά με τη σημαντική θέση της μητέρας σε μια οικογένεια και κατά αντιστοιχία τον ιδιαίτερο ρόλο της Παναγίας στην αντίληψη των Χριστιανών ότι ανήκουν την οικογένεια του Χριστού, προτείνεται η επεξεργασία μιας παρουσίασης (Powerpoint) που μπορεί να δημιουργηθεί με εικόνες από πίνακες ζωγραφικής (προτείνονται ενδεικτικά πίνακες των [Botero,F.1990](#), [Rivera, DE., 1904](#), [Cassatt, M., 1900](#), [Modigliani, A., 1919](#), [Ιακωβίδη, Γ., 1893](#)) και μιας αγιογραφίας με τη μορφή του Χριστού και της μητέρας του (προτείνεται ενδεικτικά η εικόνα με τίτλο «[Τα πρώτα βήματα του Χριστού](#)»). Βασικά θέματα της παρουσίασης Powerpoint αποτελούν η έννοια της μητέρας και η αγάπη στο πρόσωπό της μαζί με την παρουσίαση της οικογένειας του Χριστού και τη μορφή της μητέρας του.

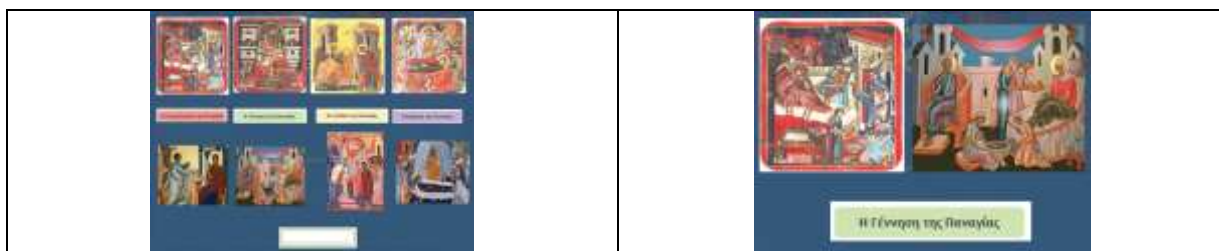
Οι διαφάνειες της παρουσίασης (Powerpoint) μπορούν να διαμορφωθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παρακινούν τους μαθητές/τριες να προχωρήσουν στην τοποθέτηση των κατάλληλων κομματιών ανάμεσα στις διαθέσιμα εικονίδια που θα συνοδεύουν την κάθε διαφάνεια για τη συμπλήρωση του ζωγραφικού πίνακα. Κατά την αντιστοίχιση οι μαθητές/τριες καλούνται να εστιάσουν την προσοχή τους στη μορφή και τα σύμβολα που φέρουν τα δύο πρόσωπα (μητέρα και παιδί) αναφερόμενοι/ες στη σχέση που φαίνεται να υπάρχει ανάμεσά τους.

Αναφορικά με την εικόνα της Παναγίας και του θείου Βρέφους οι μαθητές/τριες θα κληθούν να εντοπίσουν ως κοινά στοιχεία σε σχέση με τις άλλες εικόνες, τη μητρική στοργή, τη φροντίδα και τα συναισθήματα που κάθε μητέρα έχει για το παιδί της και αντίστοιχα ο Ιησούς προς τη Μητέρα του. Παράλληλα μπορεί να σχολιαστεί ο σεβασμός της διαφορετικότητας και μοναδικότητας του προσώπου μέσα από την αποδοχή της αλληλοσυμπληρούμενης σχέσης μητέρας-παιδιού μέσα σε μια οικογένεια.

Δραστηριότητα 2

Η μορφή της Παναγίας ως μητέρας και η σχέση της με το Χριστό μπορεί να αποτελέσει την αφορμή για μια πρώτη γνωριμία με κείμενα βιβλικών αφηγήσεων σχετικών με βασικούς σταθμούς της ζωής της και της οικογένειας της ενώ μπορεί παράλληλα να γίνει το έναυσμα για την εξάσκηση στην παρατήρηση σχετικών εικόνων/ αγιογραφιών και τον εντοπισμό πληροφοριών γύρω από πρόσωπα και καταστάσεις της θρησκευτικής πίστης. Έχοντας υπόψη τα περιεχόμενα του σχολικού εγχειριδίου του μαθήματος των Θρησκευτικών της Γ' τάξης (ΟΑΕΔ, 1992, δ.ε.35, 36, 39) σχετικά με τη γέννηση της Παναγίας αλλά και την αντίστοιχη ενότητα (Γιορτές και πανηγύ-

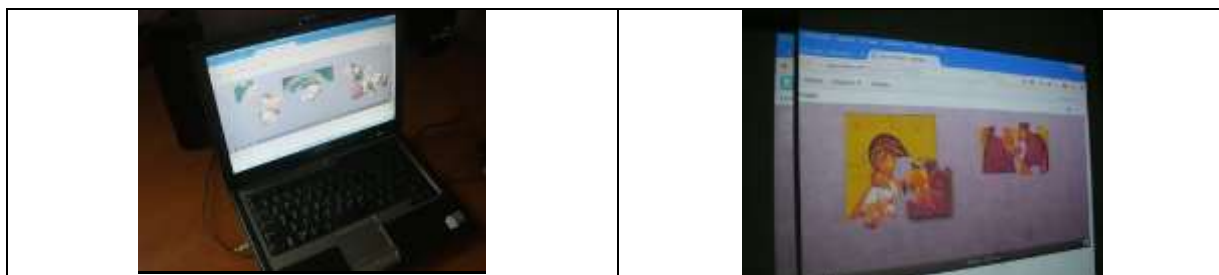
ρια της ορθοδοξίας, Εισόδια της Θεοτόκου, η Λατρεία της Παναγίας και τα Ονόματα της Παναγίας...) από το Λογισμικό του Π.Ι. ο/η εκπαιδευτικός της τάξης μπορεί να επιχειρήσει τη γνωριμία των μαθητών/τριών με το θαυμαστό γεγονός της γέννησης της Παναγίας καθώς και με τα μέλη της οικογένειάς της.

Αυτό μπορεί να γίνει μέσω μιας απλής αφήγησης εκ μέρους του/της που θα συνοδεύσει τη φαντασία των μαθητών/τριών σε συνδυασμό με την προβολή μιας παρουσίασης (Powerpoint) στις διαφάνειες της οποίας θα προβάλλονται σχετικές εικόνες από τη ζωή της Παναγίας και την πορεία της ζωής της.

Δραστηριότητα 3

Στις πέντε ομάδες της τάξης διανέμεται αντίστοιχος αριθμός Η/Υ με τους οποίους δίνεται η δυνατότητα ολιγόλεπτης ενασχόλησής τους με τη δημιουργία ψηφιακών παζλ. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει φροντίσει με τη βοήθεια [διαδικτυακού λογισμικού δημιουργίας παζλ](#), να αξιοποιήσει έργα τέχνης με την εικόνα της Παναγίας και του θείου βρέφους με εμφανείς επιρροές από τη βυζαντινή και τη δυτική παράδοση διαχωρίζοντάς τα σε επιμέρους κομμάτια προκειμένου να εμπλέξει τους μαθητές/τριες της τάξης σε μια διαισθητική -έστω- επαφή με την εικόνα της μητέρας του Θεού έτσι όπως αυτή υποστηρίζεται σε διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις.

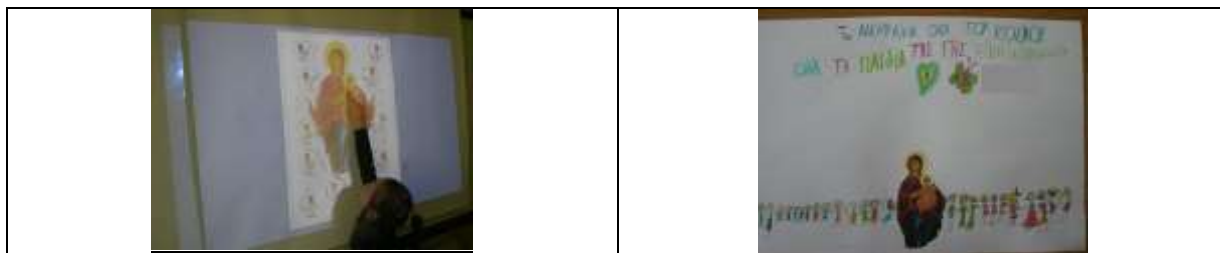

Μετά τη συμπλήρωση των παζλ οι μαθητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να σχολιάσουν την αποτύπωση της εικόνας της από διαφορετικούς πολιτισμούς, αφού θα παρακινηθούν να εντοπίσουν -με τη βοήθεια ενός αρχείου παρουσίασης (Powerpoint) που θα προβληθεί στον πίνακα της τάξης (σε διαφάνεια της οποίας θα βρίσκονται συγκεντρωμένες αγιογραφίες διαφορετικής τεχνοτροπίας που διαπραγματεύτηκαν κατά τη συμπλήρωση ψηφιακών παζλ) προκειμένου να σχολιάσουν -κυρίως- τις ομοιότητες που εντοπίζονται ανάμεσά τους. Η ύπαρξη της μαντίλας στις διαθέσιμες εικόνες της Παναγίας μπορεί να αντιμετωπιστεί επίσης ως αφορμή διεύρυνσης του θρησκευτικού τους ορίζοντα και μιας πρώτης επαφής τους με διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις μέσα από την αναζήτηση και σχολιασμό/ σύγκριση της εικόνας της με τις εικόνες γυναικών που φορούν μπούρκα ή κάποιο άλλο είδος μαντίλας.

Δραστηριότητα 4

Στην τελευταία δραστηριότητα προτείνεται η αξιοποίηση της εικόνας (από το βιβλίο μαθητή Θρησκευτικά της Γ τάξης, 2006, σελ.56, δια χειρός του Βλ.Τσοτσώνη από χριστουγεννιάτικη κάρτα που εξέδωσε η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδας το 2002) με την μορφή

της Παναγίας και του Χριστού ως βρέφος στην αγκαλιά της και γύρω παιδιά από όλες τις φυλές του κόσμου που τους δοξολογούν.

Οι μαθητές/τριες της τάξης θα κληθούν να αναλογιστούν για ποιο λόγο έχει γίνει αυτή η επιλογή προσεγγίζοντας με αυτό τον τρόπο -έστω και διαισθητικά- το θέμα της αντιμετώπισης της Εκκλησίας ως οικογένειας και την καλλιεργούμενη αίσθηση των πιστών της ίδιας θρησκείας ότι «ανήκουν» στην ίδια οικογένεια. Στη φάση αυτή μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί ένα σχετικό ποιηματάκι («Προσευχή» της Θ.Χορτιάτη), για το οποίο υπάρχει δυνατότητα ανάγνωσής του από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α' & Β' τάξης του Δ. Σ. (σελ.110) αλλά και απόλαυσης μιας ψηφιακής εκδοχής του στο [youtube](https://www.youtube.com/watch?v=...).

Το περίγραμμα της Διδασκαλίας

α/α	Στάδια Διδασκαλίας	Χρόνος	Εκπαιδευτική Τεχνική (Σύντομη περιγραφή)	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται
1	Δραστηριότητα 1	10' λ	ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ/ Κάνοντας θεολογία με τα παιδιά Αξιοποίηση παρουσίασης (Powerpoint) με εικόνες από ζωγραφικούς πίνακες με μητέρες και παιδιά	Έκφραση προσωπικών ιδεών και ενεργοποίηση της σκέψης των μαθητών/τριών σχετικά το πρόσωπο της Παναγίας
2	Δραστηριότητα 2	10' λ	Artful Thinking/ Κάνοντας θεολογία με τα παιδιά Αξιοποίηση βιβλικών αφηγήσεων γύρω από το πρόσωπο της Παναγίας	Γνωριμία με το θαυμαστό γεγονός της γέννησης της Παναγίας καθώς και με τα μέλη της οικογένειάς της
3	Δραστηριότητα 3	10' λ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ/ Artful Thinking/ Ενασχόληση με τη δημιουργία ψηφιακών παζλ και σύγκριση εικόνων από αρχείο παρουσίασης (Powerpoint)	Διαισθητική επαφή με την εικόνα της μητέρας του Θεού έτσι όπως αυτή υποστηρίζεται σε διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις

4	Δραστηριότητα 4	10' λ	Artful Thinking/ Κάνοντας θεολογία με τα παιδιά Αξιοποίηση της εικόνας, ενός έμμετρου κειμένου και ενός βίντεο από το youtube .	Διαισθητική προσέγγιση του θέματος της αντιμετώπισης της Εκκλησίας ως «οικογένειας»
5	Αξιολόγηση	5' λ	ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ/ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑ- ΣΗΣ/ Artful Thinking/ Αξιοποίηση ενός αρχείου Kidspiration.	Αξιολόγηση αναφορικά με το επίπεδο εξοικείωσης με το κείμενο της βιβλικής αφήγη- σης, την εξάσκηση στην α- κρόαση παρόμοιων αφηγή- σεων αλλά και την πρώτη επαφή με την τέχνη της ορ- θόδοξης παράδοσης.

Ο χρονικός προσδιορισμός και περιορισμός των προτεινόμενων δραστηριοτήτων αφορά μια τάξη κατά την οποία θεωρείται δεδομένη η σχετική προετοιμασία του/της εκπαιδευτικού για την οργάνωση της τάξης, τον πειραματισμό και αξιοποίηση των γνώσεών του/της όσον αφορά στη χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου. Η αφιέρωση ενός εύλογου χρόνου για την οργάνωση των προτεινόμενων δράσεων από την πλευρά του εκπαιδευτικού θεωρείται δεδομένη ενώ βασική προϋπόθεση υλοποίησης του σχεδίου εργασίας και ανταπόκρισης από την πλευρά των μαθητών/τριών είναι μια πρώτη εξοικείωση και εμπειρία τους με τη χρήση του Η/Υ.

Για αυτό και θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δραστηριότητες του συγκεκριμένου σχεδίου διδασκαλίας αποτελούν προτάσεις που μπορούν να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε τάξη. Κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να αντιμετωπίσει τις παραπάνω προτάσεις ως δεξαμενή διδακτικών επιλογών για το συγκεκριμένο θέμα, την οποία μπορεί να προσαρμόζει ή να τη διαφοροποιεί με βάση τη δυναμική της τάξης του, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, τις ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών/τριών του/της αλλά και του/της ίδιου/ιας. Για τη δημιουργία των συνοδευτικών αρχείων του σεναρίου προτείνεται η χρήση απλών λογισμικών (Powerpoint, διαδικτυακή εφαρμογή δημιουργίας παζλ, Kidspiration) η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να γίνει και από εκπαιδευτικούς που έχουν περιορισμένες και βασικές γνώσεις χρήσης των Η/Υ.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας προτείνονται δράσεις οι οποίες μπορούν να επεκταθούν και σε διδακτικές ώρες άλλων μαθημάτων, κυρίως στο μάθημα της πληροφορικής αλλά και των εικαστικών. Αν συμβεί αυτό στην πρώτη περίπτωση οι μαθητές/τριες της τάξης θα έχουν περισσότερο χρόνο στη διάθεσή τους να ασχοληθούν με τα παιχνίδια αντιστοίχισης αλλά και με τα ψηφιακά παζλ ενώ στα πλαίσια του μαθήματος των εικαστικών θα έχουν τη δυνατότητα να εκφραστούν δημιουργικά μεταφέροντας τις όποιες γνώσεις και εμπειρίες τους σε προσωπικά τους έργα και δημιουργίες.

Βιβλιογραφικές πηγές σχεδίου διδασκαλίας:

Ι.Ε.Π. (2016). Πρόγραμμα σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου, διατίθεται στο [διαδίκτυο](#), προσπελάστηκε στις 15/9/2016.

Ι.Ε.Π. (2014). Πρόγραμμα σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου, Αναθεωρημένη έκδοση, διατίθεται στο [διαδίκτυο](#), (αναθεωρημένη έκδοση), προσπελάστηκε στις 15/9/2016.

Ι.Ε.Π. (2016β). Οδηγός εκπαιδευτικού, Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου, Διατίθεται στο [διαδί-](#)

[κτυο](#), προσπελάστηκε στις 15/9/2016.

Ι.Ε.Π. (2016γ). Υλικό για την επεξεργασία των Θεματικών Ενοτήτων, Γ τάξη Δημοτικού, Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#), προσπελάστηκε στις 20/10/2016.

Κανατσούλη, Μ. (1996). Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Μενδρινού, Α. (1988). Η σημασία της εικονογράφησης και ο ρόλος του εικονογράφου στο παιδικό βιβλίο στο Η παιδική λογοτεχνία και το μικρό παιδί. Εισηγήσεις στο Β΄ σεμινάριο του κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου. Αθήνα: Καστανιώτης. 142-148.

Για την υλοποίηση του σχεδίου διδασκαλίας επιπλέον προτείνεται η πρόσβαση στο διαδίκτυο για την εύρεση και χρήση εικόνων όπως και επιπρόσθετου διδακτικού υλικού:

1^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Προτεινόμενοι πίνακες ζωγραφικής ([Botero,F.1990](#), [Rivera, DE., 1904](#), [Cassatt, M., 1900](#), [Modigliani, A., 1919](#), [Ιακωβίδη, Γ., 1893](#)) και μιας [αγιογραφίας](#) για τη δημιουργία αρχείου παρουσίασης (Powerpoint)

2^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Αναζήτηση στο [Ψηφιακό Σχολείο](#) (4^η Στήλη Προγράμματος Σπουδών) για πρόσβαση σε σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των Θρησκευτικών για τον εντοπισμό κειμένων σχετικά με τη γέννηση και τη ζωή της Παναγίας αλλά και την αντίστοιχη ενότητα (Γιορτές και πανηγύρια της ορθοδοξίας, Εισόδια της Θεοτόκου, η Λατρεία της Παναγίας και τα Ονόματα της Παναγίας...) από το [Λογισμικό του Π.Ι.](#) (Γ΄ και Δ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου) για την αναζήτηση σχετικών εικόνων για τη δημιουργία αρχείου παρουσίασης (Powerpoint). Αντίστοιχες εικόνες υπάρχουν στο ισότοπος του ΙΕΠ για τα νέα ΠΣ στα [Θρησκευτικά](#) («Υλικό Εικόνων και Μουσικής στα Θρησκευτικά»)

3^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Αξιοποίηση [διαδικτυακού λογισμικού δημιουργίας παζλ](#) (jigsawplanet)

Αναζήτηση εικόνων της Παναγίας και του θείου βρέφους από τη βυζαντινή και τη δυτική παράδοση: https://en.wikipedia.org/wiki/Titles_of_Mary

4^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Βιβλίο μαθητή Θρησκευτικά της Γ τάξης, 2006 (Π.Ζούρας, Μ.Βούκανου, Δ.Θερμός, Α.Μαστρομιχαλάκη, Α.Παναγάκης) εικόνα δια χειρός του Βλ.Τσοτσώνη από χριστουγεννιάτικη κάρτα που εξέδωσε η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδας το 2002 (σ.56)

Ποίημα στο [Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων](#) Α΄ & Β΄ τάξης του Δ. Σ., Το δελφίνι, 2006 (Τ.Τσιλιμένη, Ν.Γραίκος, Α.Καίσαρης, Μ.Καπλάνογλου) της Θ.Χορτιάτη με τίτλο «Προσευχή», (σ. 110)

Ψηφιακή εκδοχή του ίδιου ποιήματος (Θ.Χορτιάτη με τίτλο «Προσευχή») στο [youtube](#).

2.2 Υλικοτεχνική Υποδομή

Κατά το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων έχει υπολογιστεί η ύπαρξη φορητών Η/Υ που θα διανεμηθούν στα μέλη των ομάδων. Σε περίπτωση αδυναμίας εξεύρεσης της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής, αναγκαία προϋπόθεση για την υλοποίηση του σεναρίου αποτελεί η αξιοποίηση του Η/Υ της τάξης και ενός ανακλαστικού προβολέα. Η παρουσία τους είναι απαραίτητη για την έναρξη των δραστηριοτήτων σε επίπεδο ολομέλειας αλλά και για το σχολιασμό των εργασιών κατά τη μετάβαση από τη μια δραστηριότητα στην άλλη.

2.3 Φύλλα Εργασίας

Στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας δε χρησιμοποιούνται Φύλλα Εργασίας. Εναλλακτικά προτείνεται η χρήση συνοδευτικού υλικού που στηρίζεται στην αξιοποίηση αρχείων παρουσίασης και εννοιολογικής χαρτογράφησης, δείγμα των οποίων δίνεται στις εικόνες που συνοδεύουν το σχέδιο διδασκαλίας.

[Gypsy Woman with a Baby](#)
[by Amedeo Modigliani, 1919](#)

[Our Lady of Good Counsel](#)
[by Pasquale Sarullo, 19th century](#)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής των προτεινόμενων δραστηριοτήτων η αξιολόγηση επιμερίζεται σε τρεις επιμέρους φάσεις (αρχική, διαμορφωτική και τελική):

Η διατύπωση και καταγραφή των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων προϋποθέτει εξ αρχής την ενεργοποίηση μιας αρχικής αξιολόγησης -από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού- αναφορικά με τις γνώσεις και τις προϋπάρχουσες εμπειρίες των μαθητών/τριών, με την αξιοποίηση γεγονότων και εμπειρικών καταστάσεων από τη ζωή τους. Κατά την εναλλαγή από τη μια δραστηριότητα στην άλλη η σταδιακή οικοδόμηση γνώσεων των μαθητών/τριών επιτυγχάνεται μέσα από ερωτήσεις γύρω από το θέμα και τη μεταφορά προσωπικών απόψεων και γνώσεων των μαθητών/τριών, οι οποίες αποκτήθηκαν στο οικογενειακό ή σχολικό περιβάλλον της προσχολικής ή πρωτοσχολικής αγωγής, όπως αυτό μπορεί να γίνει κατά την αφήγηση περιστατικών από τη ζωή της Παναγίας.

Σε όλες τις φάσεις διεξαγωγής των δραστηριοτήτων ο/η εκπαιδευτικός της τάξης ελέγχει την πορεία των μαθητών/τριών όσον αφορά στην κατάκτηση των επιδιωκόμενων εκπαιδευτικών στόχων και ειδικότερα των γνώσεων και το επίπεδο των κατανοήσεών τους γύρω από το θέμα, την έκφραση ερωτημάτων και την ανάπτυξη στάσεων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων ([Ι.Ε.Π., 2016β](#):190) αναπροσαρμόζοντας επιμέρους σημεία της διδασκαλίας.

Τέλος οι μαθητές/τριες της τάξης καλούνται -αξιοποιώντας ένα αρχείο Kidspiration- να επαναλάβουν μέρος της αφήγησης που προηγήθηκε. Μέσα από την ενασχόλησή τους με το συγκεκριμένο αρχείο παρακινούνται να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους κατά την ταξινόμηση και αντιστοίχιση των σχετικών εικόνων με τους κατάλληλους τίτλους.

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να συμβάλλει στην τελική αξιολόγηση του σχεδίου διδασκαλίας αναφορικά με το επίπεδο εξοικείωσής τους με το κείμενο της αντίστοιχης βιβλικής αφήγησης, την εξάσκησή τους στην ακρόαση παρόμοιων αφηγήσεων αλλά και την πρώτη επαφή με την τέχνη της ορθόδοξης παράδοσης μέσω της «ανάγνωσης» αντίστοιχων εικόνων και την ταυτόχρονη ενίσχυση δεξιοτήτων οπτικού γραμματισμού.

Διαφάνεια παρουσίασης 2^{ης} δραστηριότητας

Αρχείο Kidspiration κατά τη φάση της τελικής αξιολόγησης

Η αρχική εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις ίδιες/ή παρόμοιες εικόνες κατά τη διεξαγωγή της 2^{ης} δραστηριότητας μπορεί να αποτελέσει υποστηρικτικό στοιχείο τόσο για την κατάλληλη ταξινόμησή τους (κατά τη φάση της τελικής αξιολόγησης και την ενασχόλησή τους με το αρχείο Kidspiration) όσο και για την ενίσχυση της ικανότητας αυτοελέγχου και αυτοδιόρθωσής τους, αφού μέσω της σύγκρισης των δύο εργασιών θα είναι σε θέση να κρίνουν την ορθότητα των επιλογών τους χωρίς να εξαρτώνται από τον/την εκπαιδευτικό. Η διανομή αντίστοιχου έντυπου υλικού μπορεί να συνεισφέρει στην επιλεκτική οργάνωση του εκπαιδευτικού περιεχομένου με τον εμπλουτισμό του προσωπικού φακέλου (portfolio) του/της κάθε μαθητή/τριας.

Στο τέλος της διδακτικής ώρας οι μαθητές/τριες θα παρακινηθούν επίσης σε μια δραστηριότητα προφορικής έκφρασης αναφορικά με την ερώτηση «Πώς θα παρουσίαζε ο Χριστός τη μητέρα του;».

Κατά την εφαρμογή της διδακτικής πρότασης θα αξιολογηθεί επίσης η συμμετοχική ενεργοποίηση κάθε μαθητή/τριας και η συμβολή του/της στην ολοκλήρωση μιας ομαδικής εργασίας παράλληλα με την έκφραση των προσωπικών του σκέψεων και ιδεών στη διαπραγμάτευση του θέματος και την ανάπτυξη της απαραίτητης επιχειρηματολογίας για την υποστήριξη των όποιων επιλογών αναφορικά με την επεξεργασία του υλικού των παρουσιάσεων (Powerpoint), των παζλ και των αρχείων Kidspiration.